

บทที่ 10

รูปแบบของระบบพารคการเมือง 2

(ระบบหลายพารค และ ระบบพารคเด่นพารคเดียว)

1. ระบบหลายพารค

1.1 ความหมายของระบบหลายพารค

ระบบหลายพารคหมายถึงการที่ประเทศไทยมีพารคการเมืองเป็นจำนวนมากมาก (ตั้งแต่สามพารคขึ้นไป) แต่ละพารค มีความสำคัญและได้รับความนิยมจากประชาชนไม่แตกต่างกัน จนไม่สามารถจะจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จพารคเดียวโดยไม่ต้องอาศัยเพียงสนับสนุนของพารคอื่น¹

1.2 ลักษณะของระบบหลายพารค

จากความหมายข้างต้น ระบบหลายพารคจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

(1) ประเทศไทยมีระบบหลายพารคจะมีพารคการเมืองเกินกว่าสองพารคหรือตั้งแต่ 3 พารคขึ้นไป แต่ละพารคจะมีความสำคัญและได้รับความนิยมจากประชาชนไม่แตกต่างกัน ระบบสองพารคกับระบบหลายพารคจึงอาจมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก เนื่องระบบสองพารคนั้นอาจมีพารคการเมืองมากกว่าสองพารคก็ได้ แต่ความแตกต่างขึ้นอยู่กับจำนวนของพารคการเมืองที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญ ซึ่งได้รับความสนับสนุนจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นพิเศษว่ามีจำนวนมากเป็นสองพารค หรือมากกว่าสองพารค ถ้ามากกว่า 2 พารคก็จัดเป็นระบบหลายพารค

(2) ในประเทศไทยซึ่งมีระบบหลายพารค มักจะเป็นรัฐบาลผสม (Coalition Government) กันๆ หรือ รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นจะอาศัยความร่วมมือของพารคการเมืองตั้งแต่สองพารคขึ้นไป หรือเป็นรัฐบาลเสียงข้างน้อย (Minority Government) คือจัดตั้งรัฐบาลขึ้นจากกลุ่มพารคการเมืองพารคเดียว ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีเสียงข้างมากในสภาเดียวกัน แต่อาศัยความสนับสนุนของพารคการเมืองอื่น โดยพารคการเมืองอื่น ๆ ให้ความไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของพารคนั้น แต่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นรัฐบาลด้วย

¹ บรรพศ. และคณะ, สังคีต, หน้า 109

การแบ่งแยกออกเป็นระบบของพารคและระบบหลักพารคค่อนข้างกระทำได้ลำบาก และต้องพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองรวมถึงภัยเป็นพันธมิตรกับพารคอื่น ๆ อย่างมั่นคงในการรายงานที่เพื่อเดือดดัง โดยการกำหนดนโยบายร่วมกันอย่างชัดแจ้ง ซึ่งได้ใช้ต่อไปเมื่อเป็นรัฐบาลนั้นทำให้ระบบหลักพารคใกล้ไปทางระบบสองพารคและในทางตรงข้ามในระบบสองพารค ถ้าแต่ละพารคไม่โครงสร้างที่อ่อนแอดีมีวินัยในการออกเสียงในรัฐสภา หมายเหตุ กดุมใหญ่ฝ่ายรัฐบาลก็ป้องไม่อยู่ในฐานะมั่นคง ระบบสองพารคนั้นจึงจะต้องไปทางระบบหลักพารค

1.3 ประเทศที่มีระบบหลักพารคในปัจจุบัน

ระบบหลักพารคเป็นระบบที่มีปรากฏอยู่ทั่วไป ควรขึ้นระบบสองพารคมาพบน้ออประเทศต่าง ๆ ที่มีระบบพารค ถ้าไม่เป็นระบบพารคเดียวแล้ว ส่วนมากจะเป็นระบบหลักพารค เพราะประเทศที่มีคุณสมบัติแบบประชาธิปไตยด้วยกัน ไม่ว่าความก้าวหน้าของประชาชัชนาเป็นพารคการเมือง พารคการเมืองจึงมีมาก การจำแนกระบบหลักพารคมีข้อควรระวังอย่างหนึ่ง คือ ในบรรดาพารคทั้งหลายนั้น อาจมีพารคการเมืองหนึ่งเด่นกว่าพารคอื่น และครองอำนาจจากการเมืองเป็นระยะเวลามานาน โดยพารคอื่น ๆ ไม่มีโอกาสที่จะเข้ามาผูกเป็นส่วนหนึ่ง ตัวอย่างเช่นในสหราชอาณาจักร การเมืองเป็นระบบสองพารค เด่นกว่าพารคเดียว

ระบบหลักพารคในปัจจุบันมีปรากฏอยู่ทุกภูมิภาค ประเทศที่มีระบบหลักพารค ได้แก่

ญี่ปุ่น

1. Austria	2. Belgium	3. Cyprus
4. Denmark	5. Finland	6. France
7. Federal Republic of Germany		8. Greece
9. Iceland	10. Ireland	11. Italy
12. Luxembourg	13. Netherland	14. Norway
15. Portugal	16. San Marino	17. Sweden
18. Spain	19. Switzerland	

อเมริกาเหนือและใต้ในอเมริกา

1. Canada	2. Guatemala
3. Colombia	4. Costa Rica
5. Ecuador	6. Panama
7. Peru	8. Venezuela

อัฟริกา

1. Malta	2. Mauritius
3. Morocco	4. Nigeria
5. Upper Volta	6. Zimbabwe

เอเชียและแปซิฟิกใต้

1. Australia	2. Israel
3. Papua New Guinea	4. Lebanon
5. Sri Lanka	6. Thailand
7. Turkey	

ในบรรดาประเทศที่มีระบบหลายพรรค จะเห็นได้ว่าส่วนมากเป็นประเทศในภาคพื้นยุโรป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งประเทศในภาคพื้นยุโรป (continent) นั้น ซึ่งไม่มีพรรครัฐเดียวที่มักจะมีหลายพรรคร่วมกัน แม้แต่ประเทศที่ปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก ก็ยอมให้มีพรรคร่วมเมืองหลายพรรคร่วมกัน แต่ถือว่าได้การกำกับของพรรคร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต่อไปนี้จะกล่าวถึงประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ระบบหลายพรรคร่วมกันมีอยู่บ้าง แต่ไม่มากนักและส่วนมากจะมีความมั่นคง โดยเฉพาะในกลุ่มอัฟริกาและอาณานิคมริมมหาสมุทร รวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากการแทรกแซงทางการเมืองของทางทหารโดยการปฏิรูปประหาร ทำให้หยุดยั้งบทบาทของพรรคร่วมเมืองบ่อยครั้ง

ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับระบบหลายพรรคร่วมกัน จึงควรเน้นประเทศในกลุ่มภาคพื้นยุโรป เป็นส่วนใหญ่

1.4 รูปแบบต่าง ๆ ของระบบหลายพรรคร่วมกัน

หากพิจารณาที่มาที่มาจำนวนพรรคร่วมกันที่มีบทบาทต่อสู้กันทางการเมือง ระบบหลายพรรคร่วมกันจะแบ่งออกเป็นหลายรูป คือ รูปสามพรรคร่วมกัน (Tri-partism) รูปสี่พรรคร่วมกัน (Quadri-partism) และรูปห้าพรรคร่วมกัน (Poly-partism)

1.4.1 รูปสามพรรคร่วมกัน (Tri-partism) ประเทศที่มีระบบหลายพรรคร่วมกันรูป 3 พรรคร่วมกันมากเป็นประเทศเก่าแก่ ซึ่งเป็นผลเนื่องจากการพัฒนาของพรรคร่วมกันในปี พ.ศ. ๑๙๔๗ ตั้นคติธรรมที่ ๒๐ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในยุโรป และประเทศเครือข่ายอังกฤษ ทำให้ความต้องการทางการเมืองที่ง่ายขึ้นเป็น 2 ฝ่าย (อนุรักษ์นิยม-เสรีนิยม) ตั้งเดิมก่อนคติธรรมที่ ๒๐ ได้เปลี่ยนมาเป็นระบบสามพรรคร่วมกัน ตั้งนี้ในระหว่าง C.C. ๑๙๐๐ การต่อสู้ทางการเมืองมีอยู่ ๓ ฝ่าย คือ อนุรักษ์นิยม-เสรีนิยม-สังคมนิยม ในบาง

ประเทศฝ่ายซ้ายเดิม (เดรนิยม) หันไปรวมกับฝ่ายขวา (อนุรักษ์นิยม)² หรือไม่ก็ยกงานซื้อกองไปโดยระบบการเลือกตั้ง (ถ้าใช้การเลือกตั้งแบบเดิมข้างมากก่อนเดียว) ระบบสองพรรครักที่กลับเพิ่มมาอีก แต่หลายประเทศฝ่ายเดรนิยมยังต่างอยู่ ซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งจากการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน รูปสามเหลี่ยมของจักรพรรดิมีอยู่หลายประเทศ เช่น เยอรมัน ไอร์แลนด์ ออสเตรีย และเบลเยียม

(1) เยอรมัน ก่อน ค.ศ.1933 เยอรมันมีพรรครกรเมืองจำนวนมากถึง 10 พรรคร.) ทั้งนี้เพราะสมัยรัฐบาลจักรพรรดิ ได้ใช้ระบบการเลือกตั้งเดิมข้างมาก 2 รอบ และภายใต้สาธารณรัฐไวมาร์ ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน แต่ภายหลังสังคมร่วมโลกครั้งที่สองได้เปลี่ยนแปลงสภาพทางพรัคกรเมืองในเยอรมันไปมาก ทั้งนี้เนื่องจากฝ่ายซ้ายซึ่งคอมมูนิสต์ กับฝ่ายขวาจัด (นาซี) ถูกกำกับอย่างรุนแรงไป³ นับแต่มีรัฐธรรมนูญใหม่ ในปี 1949 เป็นต้นมา พรรครกรเมืองที่ได้รับความนิยมจากประชาชนจึงเป็นพรรครักที่มีอุดมการณ์ในรุ่นแรก พรัคกรเมืองที่มีที่นั่งในรัฐสภาแห่งสหพันธ์มีเพียง 3 พรรคร คือพรรครีสเดียนเดไมแครา หรือ CDU (ซึ่งได้รวมพรรครัฐ CSU = Christian Social Union อันเป็นสาขาของตนในรัฐบาวนาร์เซียด้วยกัน) เป็นพรรคร้ายอนุรักษ์นิยม กำลังของพรรคนี้อยู่ที่วัสดุศาสตร์ และชานา พรรครีสเดินเดไมแครา (SPD) เป็นพรรคร้ายสังคมนิยม มีค่านิยมชุมชนเมืองอุดมการณ์เป็นพื้นฐานในการหาเสียง และพรรครีสเดไมแครา หรือเดรนิยาริบัค (FDP) ซึ่งเป็นฝ่ายเดรนิยม พรรคนี้ย่อหน้าก้าวสังคมต่อไปเพื่อความก้าวหน้าและสนับสนุนที่แท้จริง (ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่ใช้อยู่ ทำให้พรรคนี้ยังมีคะแนนในการรัฐสภาอยู่บ้างเท่านั้น)⁴

ระบบสามพรรครัฐในเยอรมันจึงประกอบด้วย 2 พรรครักใหญ่ (CDU กับ SPD) กับ 1 พรรครีสเดก (FDP) และมีลักษณะใกล้ไปทางระบบสองพรรครัฐ (PARA-DUALISTIC)⁵ หรือ ที่ Peter H. Merkl เรียกว่าระบบพรรครักที่สอง (two and

² การที่พวกเดรนิยมเลือกไปรวมกับพวกอนุรักษ์นิยม เมื่อแยกจากพวกเดรนิยมเป็นพวกกฎหมายที่ เป็นชนเริ่นที่พวกรักนิยมเชื่อว่าเป็นปรัชญาสำคัญ นอกจากนั้นพวกเดรนิย์นิยมอ้างมีจุดทุกหมายสำคัญร่วมกับพวกอนุรักษ์นิยมอยู่ ถือเป็นการรวมตัวที่ไม่ทรงตัวส่วนบุคคล

³ เมื่อจากภารกิจการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย และการแบ่งแยกเยอรมันเป็นตะวันออก-ตะวันตกทำลายอิทธิพลของพรรครักอยู่นิ่ิบท่องไป ประกอบกับให้มีกฎหมายห้ามตั้งพรรครักคอมมูนิสต์ในปี 1956 และการห้ามข้อห้องหาให้เกิดเชื้อเพลิงกับพรรครกรเมืองแบบขวาจัด

⁴ ภารนต ห้องวรรณราถี (วรรณร่วม), ภารกิจการเมืองที่ก้าวทั่วโลก ใจพิมพ์ศึกษาดูงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2514) หน้า 213

⁵ Duverger, *Party Politics and Pressure Groups*, pp.82-84

a half party system)⁶ รัฐบาลเยอรมันจึงเป็นรัฐบาลผสมเดียวที่มีพรรคร่วมกันมาก น้อยกว่าที่มีพรรคร่วมกันมากได้เพียงร้อยละ

การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 1983 ได้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในเยอรมัน คือ พรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งเข้ามาในรัฐสภาเดี่ยวกันถึง 1 พรรคร่วม คือ พรรคร่วม GREENS PARTY ซึ่งเป็นพรรคร้ายใหม่ เป็นพรรคร่วมที่มีนโยบายเน้นการต่อต้านการติดอาวุธนิวเคลียร์ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยได้รับเลือกตั้งเข้ามา 27 คน ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคร่วม CDU ได้รับเลือกตั้ง 244 คน พรรคร่วม SPD 193 คน และพรรคร่วม FDP 34 คน

อย่างไรก็ตาม พรรคร่วม GREENS ไม่ได้มีบทบาททางการเมืองแต่อย่างใด เพราะหลังการเลือกตั้ง พรรคร่วม CDU กับ FDP ได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผสมสำเร็จ

(2) สาธารณรัฐไอร์แลนด์ ระบบพรรคร่วมไอร์แลนด์ค้ายกับอังกฤษมาก คือระบบพรรคร่วมที่มีคง และมีสักษะจะใกล้ระบบสองพรรคร่วมมาก "ไอร์แลนด์มีพรรคร่วมที่สำคัญ 3 พรรคร่วม" ได้แก่

1. Fine Gael หรือ United Ireland Party เป็นพรรคร่วมของอุรักษ์นิยม
2. Fianna Fail หรือ Republican Party เป็นพรรคร่วมของเสรีนิยม
3. Lucht Oibre หรือ Labour Party เป็นพรรคร่วมของสังคมนิยม

ระบบพรรคร่วมสาธารณรัฐไอร์แลนด์เหมือนกับเยอรมัน คือ มี 2 พรรคร่วมใหญ่ ได้แก่ Fine Gael กับ Fianna Fail กับ 1 พรรคร่วมเล็ก คือ Labour Party แต่ต่างกันที่ฝ่ายสังคมนิยมได้รับความนิยมน้อยกว่าฝ่ายอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยม

ในช่วง 30 ปีหลังนี้ พรรคร่วม Fianna Fail ได้ขึ้นนำมีเสียงร้องร้านมากและได้รัฐตั้งรัฐบาลหนาแน่น รวมทั้งการเลือกตั้งครึ่งหนึ่ง คือในปี 1977 พรรคร่วม Fianna Fail ได้ที่นั่ง 84 ในจำนวนที่หกมติ 148 โดยพรรคร่วม Fine Gael ได้ที่นั่ง เพียง 43 Labour Party ได้ 17 และอิสระอีก 4 ที่นั่ง จนเกือบจะเป็นพรรคร่วมเด่นพรรคร่วมเดียว แต่ก็ถูกเปลี่ยนแปลงเมื่อในปี 1948-1951, 1954-1957 และ 1973-1977 โดยเป็นรัฐบาลผสมของพรรคร่วม Fine Gael กับ Labour ระบบพรรคร่วมสาธารณรัฐไอร์แลนด์จึงใกล้เคียงระบบสองพรรคร่วม คือแบ่งเป็น 2 กลุ่ม หรือ bipolar System⁷

(3) ออสเตรีย ระบบพรรคร่วมสหภาพค้ายกับเยอรมันมากที่สุดคือ ประกอบด้วย 2 พรรคร่วมใหญ่กับ 1 พรรคร่วมเล็กหรือเป็นแบบสองพรรคร่วม "ได้แก่"⁸

⁶Peter M. Markel, ed., *Western European Party System* (The Free Press, 1980), p. 22

⁷Ibid., pp. 260-263

⁸Ibid., p. 287.

1. Socialist Party of Austria เป็นพรรคร่วมฝ่ายสังคมนิยมได้คะแนนเพียง 44.9% ในปี 1970, 43.1% ในปี 1971 และ 43.0% ในปี 1975

2. Austria People's Party เป็นพรรคร่วมฝ่ายอนุรักษ์นิยม ในช่วงปี 1970 เป็นต้นมา ได้รับคะแนนเสียงมากกว่าพรรคร่วม ที่ ต่อ ให้รับ 48.4% ในปี 1970, 50.0% ในปี 1971 และ 50.4% ในปี 1975

3. Liberal Freedom Party of Austria พรรคนี้เป็นพรรครัฐสิทธิ์ ได้คะแนนเพียง 5.5% ซึ่งคล้ายกับประเทศภาคพื้นดินไปทั่ว ๆ ไป ที่พรรคร่วมเสรีนิยมมักอ่อนกำลังภายหลังที่เกิดการสังคมนิยม

นับจากเดือนสุดสัปดาห์ในปี 2 รัฐบาลของออสเตรียมักเป็นรัฐบาลของพรรคร่วม พรรคนี้ใน 2 พรรคใหญ่ หรือเป็นรัฐบาลผสมของ 2 พรรคใหญ่ (Grand Coalition) ออสเตรียจึงมีสักษะจะไม่ถูกบังคับของพรรคนาก

(4) ออสเตรีย ระบบสามพรรคร่วมของออสเตรียเป็นสักษะและแยกต่างกับประเทศที่ ก่อร่วม กล่าวคือระบบสามพรรคร่วมของออสเตรียเป็นมิชั่นฐานมาจากโครงสร้างของชนชั้นใน สังคมระบบสองพรรคร่วมเดิม ซึ่งเป็นการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายอนุรักษ์นิยม-กรรมกร⁹ ซึ่งเป็น ตัวแทนของชนชั้นกลางที่บ้านชั้นคนงานนั้น ในออสเตรียได้แบ่งเป็นไปโดยพรรคอนบท (Country Party) หรือพรรครัฐสิทธิ์ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมชนบท ซึ่งต้องการที่จะรักษาผู้มีครอง ผลประโยชน์ของกลุ่มคนเข้มแข็งที่อยู่กับชนชั้นคนงาน (กรรมกรในเมือง) ปกติพรรครัฐสิทธิ์โดย ทั่ว ๆ ไปประสบความมุ่งยากในการที่จะชาร์จรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวัน ก็ต้องเนื่อง จากชนชั้นกิจการไม่มีเพียงชนชั้นเดียว ในพวากษิการตัวแทนอังบงได้เป็นกิจการแรงงาน (agricultural proletariat) และกิจการนาอย่าง (agricultural proprietor) ส่วนในบรรดาภารกิจการนาอย่าง แบ่งได้เป็น นายทุนเด็ก นายทุนใหญ่ ตั้งนั้น โดยทั่วไปพรรครัฐสิทธิ์ซึ่งมีน้อยและพัฒนายาก ต้องกับพรรคร่วมนิยม เพราะนายทุนกิจการรายใหญ่มีแนวโน้มไปอยู่กับฝ่ายอนุรักษ์นิยม ส่วน นายทุนรายย่อยและกิจการแรงงานก็มีแนวโน้มไปสนับสนุนพรรคร่วมนิยมอยู่แล้ว ระบบสาม พรรคร่วมของออสเตรียเป็นสักษะและเป็นการต่อสู้ระหว่าง “กรรมกร-ชาวนา-เสรีนิยม (กฎหมาย)”

พรรครัฐสิทธิ์เมืองของออสเตรียเรียบประกอบด้วย 1 พรรคใหญ่ คือ Australia Labour Party ซึ่งเป็นพรรคร่วมสังคมนิยมกับ 2 พรรคเด็ก คือ Liberal กับ National Country Party ซึ่งเป็น พรรคร่วมเสรีนิยมและอนุรักษ์นิยม ระบบพรรคร่วมของออสเตรียเป็นสักษะจะไม่ถูกบังคับ

⁹ นักเคลื่อนไหวไปร่วมกับฝ่ายอนุรักษ์นิยมทางการและ ต่อต้านพรรคร่วมนิยม (พรรครัฐสิทธิ์) ให้รับพัฒนา

สองพรรคมาก เผรีะพรรคร Liberal กับพรรคร National Country "ได้ตกลงร่วมเป็นพรรคพันธมิตรกันภายใต้ชื่อ "National Liberal" โดยพรรครึ่งสองจะไม่เข้าแข่งขันกันในเขตเดือดเดียวกัน พรรคร Country จะไม่ส่งสมาชิกเข้าแข่งในเขตเมือง และพรรคร Liberal ก็ไม่ส่งในเขตชนบทและร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผสมเมื่อพรรครึ่งสองได้เสียงข้างมาก และแม้พรรคร Liberal จะได้เสียงข้างมากเดียวคิดในกรุงเทพฯ เมื่อปี 1976 ก็ยังได้จัดตั้งรัฐบาลผสม National Liberal ขึ้น ระบบพรรครองรองอสูรเดิมเสียงมีสักษณะเป็น bipolar system ซึ่ง Sartori เรียกว่า "one-plus-two-halves" หรือ "หนึ่งบวกสองครึ่ง"

(5) เบลเยียม ในศตวรรษที่ 19 เบลเยียมมีระบบสองพรรคแบบเข้มงวด เช่นเดียวกับอังกฤษ คือพรรคอนุรักษ์นิยม (Catholic Party) ซึ่งมีการจัดองค์การพรรครักษาความเรียบง่าย และมีสันทันรากทรัพยากรสืบสาน ภัยพรรครัฐบาลเบอร์รัล ซึ่งมีองค์การที่มีระเบียบวินัยดี เช่นเดียวกับพรรคคาಥอลิก พรรคราชอาณาจักรได้พยายามในปลายศตวรรษที่ 19 ทำให้พรรคสีเบอร์รัลอ่อนเจาลงไป ที่นั่นในรัฐบาลสองไปอย่างน่าใจหาย เช่นเดียวกับพรรคสีเบอร์รัล ในอังกฤษ ในที่สุดฝ่ายอนุรักษ์นิยมได้เข้ามาร่วมมือกับพรรคสีเบอร์รัล นำเอาระบบที่อ่อนตัวลงแบบสัดส่วนเข้ามาใช้เพื่อรักษาเสียงตัวน้อยให้หายไป และกันมิให้พรรคราชอาณาจักรคุมประเทศ ความสำเร็จ เป็นผลให้พรรคสีเบอร์รัลสำเร็จการอภูมิไปไม่ถาวรสักวัน

พรรคราชอาณาจักรเบลเยียมปัจจุบัน ประจำกอบตัว

1. Social-Christian Party (Parti Social Chrétien/Christelijk Volkspartij) หรือพรรคคาಥอลิก เดิม เป็นพรรคฝ่ายอนุรักษ์นิยม
2. Belgian Socialist Party (Parti Socialiste Belge/Belgische Socialistische Partij) เป็นพรรคฝ่ายซ้ายคอมมิวนิสต์
3. Freedom and Progress Party (parti pour la Liberte et le progres/Party voor Vrijheid en Vooruitgang) หรือพรรคร Liberal เดิม

พรรคราชอาณาจักรเบลเยียมมีสักษณะใกล้กับระบบสองพรรค (paradualistic) อ่อนตัวลง ภัยพรรคราชอาณาจักรสองคือพรรคริสต์เดียนและพรรคซ้ายคอมมิวนิสต์ไม่สามารถรุกคุณเสียงข้างมากในส่วนใด (มีเสียงครึ่งเดียวในปี 1950 ที่พรรคริสต์เดียนได้เสียงข้างมากเดียวคิด) ตั้งแต่นั้นรัฐบาลส่วนมากจึงต้องเป็นรัฐบาลผสมระหว่าง 2 พรรคราชอาณาจักร หรือพรรคใหญ่กับพรรคฝ่ายเดียวเดิม

อ่อนตัวลงก็ตาม นับแต่ปี 1974 "ได้เกิดปัญหาและความก่อต้นทางเศรษฐกิจและน้ำมัน ทำให้พรรคเด็ก ๆ ซึ่งเป็นพรรคเชื้อชาติโดยเฉพาะพรรค People's Union (Volksunie) ซึ่งเป็น

พระราชองค์มุนีที่พุกภาษา Fleming กับพระราช Walloon Rally (Rassemblement Wallon) ซึ่งเป็นพระราชองค์มุนีที่พุกภาษาฝรั่งเศส ได้รับความนิยมมากที่สุด การเดือดตั้งในปี 1978 พระราชองค์มุนีทางเรือชาติได้ทึ่งในสหภาพแห่ง 23 ศูนย์ มีผลให้พระราช Walloon ได้เข้าร่วม จัดตั้งรัฐบาลผสมร่วมกับพระราชคริสตี้เดย์และพระราชเรวินน์ ระบบพระราชองเบตเมืองมี แนวโน้มว่าจะเป็น Poly-partism ในอนาคต

1. พรัคคุณรักษ์นิยม เป็นตัวแทนของพวกรากฐาน
  2. พรัคเสรีนิยม เป็นตัวแทนของพวกรากภูมิพี
  3. พรัคสังคมนิยม เป็นตัวแทนของพวกราชรัฐพิพาริษพวกรักใช้แรงงาน
  4. พรัคคุกศิริก เป็นตัวแทนของพวกรากฐาน-ชาวน้ำ

ในประเทศไทยที่อาจอนุโลมเข้าอยู่ในแบบนี้ได้แก่ สวิชเชอร์แคนต์ และแคนนาดา ปัญหามีว่าทำไม่พรรคกติการซึ่งพัฒนาในสแกนดิเนเวีย ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้ หารือ กติกาไม่อาจพัฒนาได้ สำคอบอร์กิอุ ประการแรก ประเทศไทยไม่เห็นอิมเมจของไทยให้สักทิ ผิดตัง พวกราชานาจึงเป็นอิสระมิได้อยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกราชานา ประการที่สอง ราชนา ในประเทศไทยได้รับเกียรติให้มีศูนย์แทนในรัฐสภามาล้านนาแล้ว ในขณะที่ฝรั่งเศสและประเทศไทย อื่น ๆ รัฐสภาระบกบด้วยบุคคล 3 ประเกา คือ พระ ชุมนang และชนรัตนกัลยา (ซึ่งเป็น พวกราชานาที่ในเมือง)แต่รัฐสภาระของสวีเดน ในปี 1634 มี 4 ประเกา คือ พระ ชุมนang กุญแจ และกัตติกร ดังนั้น พวกราชิกิจซึ่งศูนย์โดยกับการซึ่งค้องคิดการ และเป็นศูนย์แทนอิสระจากชนรัตน อื่น ๆ มาล้านนา¹⁰

¹⁰Davenger, *Party Politics and Pressure Groups*, p. 74.

ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ปัจจุบันถ้าอย่าง สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ และอาร์มенияพิเศษที่เข้าไว้ด้วย ซึ่งระบบพรรคร่วมกันการมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 และมีพรรคล่าสุดซึ่งหักโขนมาเรื่อยมา 4 พรรครายเวันพิณแพนด์ ซึ่งมีพรรคอมมิวนิสต์เป็นลิ่นมาอีกพรรคนึง และได้รับความนิยมอยู่ในระดับสูงพอสมควร (ประมาณ 15%-18%) ส่วนอีก 3 ประเทศนั้น พรรคอมมูนิสต์ไม่มีอิทธิพลเลย

(1) สวีเดน มีพรรคล่าสุดซึ่งได้นำ

1. Social Democrat Party เป็นพรรคล่าสุดซึ่งคุณนิยมก่อตั้งประมาณปี 1880 เป็นพรรคอิทธิพลดของสวีเดน เพราะได้รับคะแนนเสียงมากกว่าพรรคอื่น ๆ ซึ่งมักได้จัดตั้งรัฐบาลหรือเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลผสมเกือบทุกครา

2. Conservative Party จัดตั้งในปี 1904 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Moderate Unity Party ในปี 1968 เป็นพรรคล่ายอนุรักษ์นิยม และได้รับคะแนนเสียงเป็นลำดับ 2 รองจากพรรครส.ป.

3. Centre Party หรืออีกนัยหนึ่ง คือ พรรครส.ป. Agrarian Party จัดตั้งในปี 1922 เป็นพรรครของ กษัตริย์และชนชาวชนบท มีที่นั่งในรัฐสภาปี 1979 เป็นลำดับ 3

4. Liberal Party จัดตั้งขึ้นในปี 1902 ได้รับความนิยมในลำดับที่ 4

การที่พรรคล่าสุด ฯ เหล่านี้สามารถรักษาที่นั่งในรัฐสภาได้อย่างมั่นคง มีผลอย่างหนึ่งมาจากการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนคะแนนเสียง

(2) นอร์เวย์ นอร์เวย์มีลักษณะไม่ต่างกับสวีเดน คือ มีพรรครส.ป. ซึ่งเป็นพรรคล่ายตั้งคุณนิยมเป็นพรรคล่าสุดที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากที่สุด โดยสามารถจัดตั้งรัฐบาลโดยลำพังหลายครั้ง

ส่วนพรรคล่าสุด ฯ ที่มีความสำคัญของลงมาได้แก่ Conservative Party, Centre หรือ Agrarian Party และ พรรครส.ป.

รัฐบาลของนอร์เวย์ มีกม. 2 แบบ คือ รัฐบาลของพรรครส.ป. กับ รัฐบาลของกลุ่มที่ไม่ใช่ลักษณะนิยม (Non-socialist Parties) พรรครส.ป.ของนอร์เวย์ ซึ่งมีลักษณะเป็น bipolar ซึ่งต่างกับสวีเดน ซึ่งพรรคล่าสุด ฯ ผสมกันได้ทุกพรรครส.

(3) เดนมาร์ก พรรครส.ป.เดนมาร์กมีลักษณะคล้ายสวีเดนมาก พรรคล่าสุดที่ต้องเติมอั้งค่วงรักษาไว้ได้ เนื่องจากกรณีการเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ทำให้ภัยหลังห้องครัวมีอยู่ครั้งที่ 2 คือ

Social Democrat Party เป็นพรรคล่ายตั้งคุณนิยม และเป็นพรรคอิทธิพลดของเดนมาร์ก แม้พรรครส.ป. จะไม่มีคะแนนเสียงมากเท่าใด แต่ก็ได้ที่นั่งมากกว่าพรรคล่าสุด ฯ และเป็น

บทนำในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่

ส่วนพรรค Conservative พาร์ค Radical Liberal (พาร์คเสรีนิยม) และพาร์ค Liberal (พาร์คก็อกติก) ได้รับคะแนนนิยมรวมกันประมาณ 40%

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางเศรษฐกิจในระยะหลังได้เกิดพาร์คการเมืองใหม่ขึ้นเป็นพาร์ค Progress ซึ่งมีนโยบายที่อุดหนุนการเก็บภาษีเงินได้ และพาร์ค Socialist People's ซึ่งเป็นพาร์คแนวล้ำๆ ได้รับเสียงมากขึ้น แต่ยังไม่ถึงขั้นทำลายระบบตัวพาร์คตั้งเดิมได้

(4) พินแนลต์ พาร์คการเมืองพินแนลต์มีตักษณะต่างกับประเทศในกลุ่มสหภาพดินเนเวีย ทั้ง 3 ประเทศ คือ นอกจากจะมีพาร์คส้าคัญซึ่งเป็นพาร์คเก่าแก่ 4 พาร์ค คือ Social Democrat, Conservative, Centre หรือ Agrarian Party และพาร์ค Liberal แล้ว ยังมีพาร์ค People's Democratic League ซึ่งเป็นพาร์คคอมมิวนิสต์อยู่ด้วย ซึ่งพาร์คนี้ได้รับคะแนนนิยมระหว่าง 15-20% และเคยร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมในช่วงปี 1956-1972 แต่หลังจากปี 1972 ไม่ได้เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลอีกเลยจนถึงปัจจุบัน

ระบบพาร์คการเมืองสหภาพดินเนเวีย มีตักษณะส้าคัญ 2 อย่าง คือ ประการแรกมีพาร์คการเมืองส้าคัญ 4 พาร์ค ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาของพาร์คก็อกติก นอกเหนือไปจากพาร์คอนธุรกิจนิยม เสรีนิยม และสังคมนิยม ประการที่สอง พาร์คทั้ง 4 มีอุปภาพกัน แต่พาร์คสังคมประชาธิปไตย (Social Democrat) มีฐานะเป็นพาร์คอิทธิพลด (dominant party)

อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างกันอยู่บ้างในแต่ละประเทศคือ ในสวีเดน พาร์คสังคมประชาธิปไตยได้รับความนิยมมากกว่า 15% ของเสียงตั้งหมวด ในขณะที่พาร์คเสรีนิยมอ่อนลงกว่าพาร์คอื่นๆ (5-6% โดยเฉลี่ย) ในนอร์เวย์ พาร์คก็อกติกอ่อนแอ (ต่ำกว่า 10% ของเสียงตั้งหมวด) และในเดนมาร์ก ไม่มีพาร์คก็อกติกแท้จริง พินแนลต์ 5 พาร์ค ไม่ใช่ 4 พาร์ค เหมือนอีก 3 ประเทศ คือมีพาร์คคอมมิวนิสต์อีกพาร์คหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมใกล้เคียงกับพาร์คสังคมนิยม ก้าวโดยเป็นชิ้งແลัวสวีเดนเท่านั้นที่มีระบบ 4 พาร์ค คือ ทั้ง 4 พาร์ค มีขนาดเท่ากัน นอกนั้น เช่น พินแนลต์ มี 4 พาร์คใหญ่ กับ 1 เล็ก (พาร์คเสรีนิยม) เดนมาร์ก ประกอบด้วย 3 พาร์คใหญ่ กับ 1 พาร์คเล็ก นอร์เวย์ มี 2 พาร์คใหญ่ กับ 2 พาร์คเล็ก

การครอบงำของพาร์คสังคมประชาธิปไตย ปรากฏในประเทศแบบนี้ ยกเว้น พินแนลต์ เนื่องจากฝ่ายซ้ายแบ่งออกเป็นพาร์คสังคมนิยม และพาร์คคอมมิวนิสต์ ซึ่งกระนั้น พาร์คสังคมประชาธิปไตยก็เคยครองเสียงมากในรัฐสภา เมื่อ ศ.ศ.1916 หลังจากนั้นก็ถูก

ท่าทางโดยพาร์คตอนมิวนิสต์ แต่ถ้ารวมเสียงสนับสนุนของทั้ง 2 พาร์คแล้วเท่าๆ กัน พาร์คสังคมนิยมในประเทกอีนๆ เช่น ในสวีเดน พาร์คสังคมนิยมเคยครองเสียงข้างมากในรัฐสภาฯ ระหว่าง ค.ศ. 1940-1944 ในนอร์เวย์ และเดนมาร์ก ได้รับความนิยมประมาณ 40% ของคะแนนเสียงทั้งหมด หรือประมาณ 2 เท่าของพาร์คอื่น ดังนั้น จึงเป็นการยากจะมีรัฐบาลที่ปราศจากเข้าร่วมหรือสนับสนุนของพาร์คสังคมนิยม เว้นแต่พาร์คที่เหลือทั้งหมดจะร่วมมือกัน ซึ่งเกิดขึ้นในนอร์เวย์ตั้งแต่ปี 1966 และในเดนมาร์ก ตั้งแต่ปี 1968 จะเห็นได้ว่าพาร์คสังคมนิยมมีอิทธิพลครอบคลุมการเมืองของประเทกแน่น

นอกจากประเทกในกลุ่มสแกนดิเนเวียแล้ว ยังมีอีก 2 ประเทก ที่มีระบบทดลองพาร์คในรูปพาร์ค และพาร์คทั้ง 4 มีลักษณะเป็นตัวแทนของชนชั้นต่างๆ ในสังคม คือ

(5) สวิตเซอร์แลนด์ ความจริงสวิตเซอร์แลนด์มีพาร์คการเมืองจำนวนไม่น้อย แต่พาร์คที่ครองอำนาจในสวิตซ์ 4 พาร์ค และพาร์คทั้ง 4 นี้ได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผ่านมติสองคนคือ

1. Socialist Party เป็นพาร์คฝ่ายสังคมนิยม
2. Radical Democratic Party เป็นพาร์คฝ่ายเสรีนิยม
3. Christian Democratic Party เป็นพาร์คฝ่ายอนุรักษ์นิยม
4. Swiss People's Party หรือ Farmers Party เท่านั้น ซึ่งเป็นพาร์คของกลุ่มกิจกรรม

(6) แคนาดา พาร์คการเมืองในระบบทันชาติของแคนาดา มี 4 พาร์ค คือ ประกอนตัว 2 พาร์คใหญ่ ได้แก่

1. Progressive-Conservative Party
2. Liberal Party

กับอีก 2 พาร์คเล็ก ได้แก่

1. New Democratic Party พาร์คนี้ได้รับความนิยมจากชนพื้นบ้านกรรมการ และมีนโยบายทางสังคมนิยม
2. Social Credit Party เป็นพาร์คท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนในรัฐ Alberta, British Columbia และ Quebec

ระบบพาร์คของแคนาดาใกล้ในทางระบบสองพาร์คมาก คือ รัฐบาลหัวใหญ่มักจัดตั้งโดยพาร์คใดพาร์คหนึ่งในสองพาร์คใหญ่ แต่พาร์คเล็กทั้งสองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้มีพาร์คใดได้เสียงข้างมากเด็ดขาด จนต้องจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อย (Minority Government)

Kenneth Janda จึงเรียกรูปแบบการเมืองของแคนาดาว่าเป็น "two-plus-two party system"¹¹

1.4.3 รูปแบบการเมืองหลายพรรค (Poly-partism) ระบบหลายพรรคร่วมกันที่มีการเมืองมากกว่า 4 พรรคร่วมกัน

แบบหนึ่ง เป็นผลเนื่องมาจากการไม่สามารถเข้ามาลงคะแนนให้กับพรรคร่วมกันได้ การขัดแย้งทางเชื้อชาติ เชื้อชาติและศาสนา ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมือง ทำให้เกิดความสับสนมากอีกด้วย ตัวอย่าง เช่น ออสเตรเลีย-สิงคโปร์ ในปี 1914 รัฐสภาแห่งกรุงเวียนนา นอกจากจะประกอบด้วยพรรคอนุรักษ์นิยม เศรษฐนิยม ราชกิจสัมพันธ์ หัวเมืองนิยม แล้ว ยังมีบ้านช้อนไปด้วยพรรคราชินีนิยมอสเตรีย โปล เชค เซอร์ฟ โครา ฯลฯ รวมทั้งหมด 25 พรรคร่วมกัน

แบบที่สอง เป็นผลมาจากการแยกทางศาสนา เช่น เนเธอร์แลนด์ ยังผลให้ฝ่ายขวาและฝ่ายกลางแยกกัน คือ มีพรรคราชิกาಥอลิก และฝ่ายโปรเตสแตนท์ที่มี 4 พรรคร่วมกัน ได้แก่ Roman Catholic Party, Catholic People's Party, Christian Historical Party และ Anti-Revolutionary Party นอกจากนี้ยังมีบ้านช้อนไปด้วยพรรคราชฎามการณ์และพรรครกรุ่นรุ่น ได้แก่ Labour Party, Liberal Party, Radical Party, Communist Party, Farmers Party และ Pacifist-Socialist Party ฯลฯ

อีกแบบหนึ่ง เป็นผลมาจากการแยกทางอุดมการณ์ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการลักษณะอันเป็นปัจเจกนิยมที่ซึ่งมองอยู่ในจิตใจของราษฎร ระบุนิยมในบุคคลกิจภาพส่วนตัวนี้ทำให้หักคนคิดทางการเมืองแตกต่างกัน โดยเฉพาะในกลุ่มน้องฝ่ายขวาและฝ่ายกลาง เพราะเป็นชนชั้นที่มีการศึกษาสูง ในแบบหลังนี้พบได้ในประเทศญี่ปุ่นที่ใช้ภาษาตะติน ซึ่ง Duverger เรียกว่า "Latin multiparty System"¹² เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส และอาร์เจนทินาปอร์ตุเกส และเป็นในปัจจุบันด้วย

(1) อิตาลี อิตาลีมีการเมืองจำนวนมาก และมีพรรคร่วมกันที่มีอุดมการณ์ต่างๆ ดังนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น派系 คือ หัวกอ邕นุกนิยม 1 พรรคร่วม กอ邕นุกนิยม 2 พรรคร่วม คือ Socialist Party และ Radical Party พรรคราชฎามทางหรือแบบเสรีนิยม 3 พรรคร่วม (Liberal Party, Republican Party และ Social Democrat) พรรคราชฎามหัวหนืออนุรักษ์นิยม 1 พรรคร่วม คือ Christian Democrat Party และฝ่ายขวาจัดอีก 3 พรรคร่วม คือ Italian Social Movement หรือ Neo-Fascist Party, Monarchists Party และ Qualunquists Party

¹¹Janda, op. cit., p. 237

¹²Duverger, *Party Politics and Pressure groups*, p. 88

ความแตกแยกทางความคิดเห็นต่างกันawan่าจะเกิดปัญหาทางการเมืองแก้อิสราเอล แต่ไม่มากเท่าที่คิด เพราะพรรคริชาร์ดเดือนเดียวกันในคราวนั้น ประธานาธิบดีอิทธิพลหนึ่งของประเทศ อีน ๆ โดยได้รับการสนับสนุนจาก 262 ที่นั่ง พรรคริชาร์ดมีพลังพอจะหักเทย์มกับพรรคริชาร์ดเดือนเดียวกันในคราว “ได้แก่ พรรคอนุรักษ์นิสต์ มีที่นั่ง 201 ส่วนพรรคอื่น ๆ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนน้อย คือ รวมกันทั้งหมดประมาณ 20-30% เท่านั้น โดยได้รับการสนับสนุนจากจำนวนทั้งหมด 630 คน ในปีเดียวกัน

(2) ฝรั่งเศส พรรครการเมืองฝรั่งเศส มีลักษณะคล้ายพรรครการเมืองอิสราเอล คือมีพรรครการเมืองจำนวนมาก แต่ภายหลังที่เปลี่ยนการปกครองมาเป็นกึ่งประธานาธิบดีหรือกึ่งรัฐสภา ในปี 1958 หรือมาสู่สมัยสาธารณรัฐที่ 5 (Fifth Republic) และมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรง ในปี 1962 ทำให้พรรครการเมืองต่าง ๆ ลดจำนวนลง และมีแนวโน้มที่จะรวมกันเป็นฝ่ายขวาพวกหนึ่ง และฝ่ายซ้ายพวกหนึ่ง

การเลือกตั้งในปี 1967 ในการเลือกตั้งรอบสอง ปรากฏว่าในเขตเลือกตั้ง 335 เขต จากทั้งหมด 398 เขต มีผู้สมัคร 2 คนแข่งกัน ผู้สมัครอื่น ๆ ถอนตัว รวมทั้งการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี 1965-1967 ฝ่ายขวาคือพวกโกลลิสต์ (RPR) ในนี้จะรวมกับพรรคร UDF พรรครสั่งคนนิยมกับพรรคอนุรักษ์นิสต์ก็คงจะที่จะไม่แข่งกันกันเองเกินทุกเขต การรวมกันเป็น 2 กลุ่มดังกล่าว ทำให้ต้องฝ่ายต่างมีโอกาสที่จะศบบเปลี่ยนเข้ามาเป็นรัฐบาล

ฝรั่งเศสมีพรรครการเมืองสำคัญ ๆ ในปีจุบัน 7 พรรครั้วบัน คือ Gaullist Party (Gaullist rally for the republic = RPR), Union for French democracy (UDF), Support of the French president (Pro Giscardian), Socialist Party, Communist Party, Radical Left และ Extreme Left พรรครการเมืองฝรั่งเศสมีการจัดองค์การและห้อง ขาดระเบียบวินัย และมีอำนาจหนื้นยกว่า พรรครการเมืองอิสราเอล มีพรรคอนุรักษ์นิสต์เท่านั้นที่มีการจัดองค์การแบบแข็งแกร่งและมีพลังมากกว่า ให้ที่เข้มแข็ง พรรครสั่งคนนิยมอ่อนแอมาก แม้ว่าพรรครฝ่ายขวา คือ RPR และ UDF จะร่วมเป็นพันธมิตรในการเลือกตั้ง แต่ก็มีองค์การกลางที่อ่อนแอไม่อาจเปรียบเทียบได้กับพรรคริชาร์ดเดือนเดียวกันในคราวของอิสราเอลได้ ส่วนพรรคอื่น ๆ ก็มีฐานะอ่อนแอมาก เนื่องจาก ไม่มีอำนาจ แล้วหากความตั้งตนบุนจากมวลชน พรรคอนุรักษ์นิสต์เท่านั้นเป็นพรรคร่วมชน คือมีสมาชิกประมาณ 5 แสนคน พรรคร PSU หรือ Socialist ประมาณ 2 หมื่น ส่วนพรรคอื่น ๆ มีจำนวน เป็นพันเท่านั้น เว้นแต่ RPR และ UDF ที่คุ้มครองมากกว่าพรรคอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าพรรครการเมืองฝรั่งเศสมีลักษณะเป็นระบบทชาติตั้งเดิม คือก่อตั้งขึ้นในกลุ่มผู้ตัด (Cadres) มากกว่าจะเป็นพรรคร่วมชน

การแบ่งกุ่นและผลการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา เมื่อเดือนมีนาคม 1978

กุ่นฝ่ายขวา

Gaullist	148
Union for French Democracy	137
Pro Giscardian	— 6
Total	<u>291</u>

กุ่นฝ่ายซ้าย

Socialists	103
Communists	86
Radical Left	10
Extreme Left	— 1
Total	<u>200</u>

พิมพ์ Bangkok Post, 21 March 1978

การเมืองของฝรั่งเศสนับแต่ได้เป็นมาเป็นสาธารณรัฐที่ 5 กุ่นฝ่ายขวาเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลมาต่อๆ กันมาเรื่อยๆ มากในรัฐสภาและได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเรื่อยมา กุ่นฝ่ายซ้ายเพียงได้รับชัยชนะและผลักดันเข้ามาเป็นรัฐบาลเป็นครั้งแรกในปี 1981 โดยหัวหน้าพรรคสังคมนิยมที่นาย Francois Mitterrand ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในเดือนพฤษภาคม 1981 และต่อมาประธานาธิบดีที่ปรึกษาคุณภาพ และเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในเดือนมิถุนายน ปีเดียวกันกับปารากูร์ว่า กุ่นฝ่ายซ้ายได้ครองเสียงมาก และประธานาธิบดี Mitterrand ได้รับเลือกตั้งรัฐบาลพรรครสสังคมนิยม โดยมีพรรคอคอมมูนิสต์เข้าร่วม

การแบ่งกุ่นและผลการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา เมื่อเดือนมิถุนายน 1981

กุ่นฝ่ายขวา

Gaullist	83
Union for French Democracy	64
กุ่นฝ่ายขวาอื่น ๆ	— 8
Total	<u>155</u>

กตุนฝ่ายข้าม	
Socialists and Radical	285
Communists	44
กตุนฝ่ายอื่น	4
	<u>333</u>

(ผลการเลือกตั้งไม่รวมอีก 3 ที่นั่ง จากต้นแผ่นโพนทะเบ)

สำนักสยามราชหมายเหตุ ปีที่ 6 ฉบับที่ 29 หน้า 809

การเปรียบเทียบของพรรคราชการเมืองฝรั่งเศส โดยแบ่งเป็น 2 กตุนได้หมายความว่า ฝรั่งเศสกำลังวิวัฒนาการไปสู่ระบบสองพรรคร แต่เป็นการเริ่มแบ่งพรรครออกเป็น 2 กตุน หรือเรียกว่าเป็น Polarized pluralism ซึ่งเป็นลักษณะของธรรมชาติทางการเมืองอย่างหนึ่งมากกว่า

กล่าวโดยสรุป ระบบหลายพรรครัฐบาลและมีความมั่นคงในประเทศกตุนอุโรป ซึ่ง มีการปกครองระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา การมีพรรคราชการเมืองมากทำให้ไม่มีพรรคราช คือองค์กรข้างมากเดียวขาดในรัฐสภาได้ รัฐบาลจึงเป็นรัฐบาลผสมของพรรคราชการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคร ซึ่งส่วนมากมักเป็นการผสมกันของพรรครที่มีนโยบายไม่รุนแรงหรือพรรคร้าย กดดอง พรรครที่มีนโยบายรุนแรงคือซ้ายจัดอย่าง Communist หรือขวาจัดประเภท Monarchist หรือ Fascist มักค่าแรงฐานะเป็นฝ่ายค้าน

2. ระบบพรรครัฐบาลเดียว หรือระบบพรรคร่วม

2.1 ความหมายและลักษณะของระบบพรรครัฐบาลเดียว

ระบบพรรครัฐบาลเดียวเป็นระบบที่อยู่กึ่งกลางระหว่างระบบพหุพรรคร (สองพรรคร และหลายพรรคร) กับระบบพรรครัฐบาลเดียว คิดขึ้นโดย ศาสตราจารย์ Maurice Duverger แห่งฝรั่งเศส ศาสตราจารย์ Robert Scalapino แห่งสหรัฐอเมริกาให้ฉายาว่า “ระบบพรรคร่วม” เพื่อที่จะกำหนดถึงปรากฏการณ์ของพรรคราชการเมืองให้ครอบคลุมกว้างขึ้นกว่าที่มีอยู่ก่อนหน้านี้

นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่ามักมีพรรครัฐบาลเดียวเกิดขึ้นในระบบพหุพรรคร กล่าวคือในประเทศนั้นมีพรรคราชการเมืองหลายพรรคร (ตั้งแต่ 2 พรรครขึ้นไป) เข้าแข่งกันในการเลือกตั้ง แต่ในระหว่างพรรครัฐบาลเดียว มีพรรครัฐบาลเดียวที่ใหญ่กว่าพรรครอย่างมาก

และพารค์นี่มีเพียงส่วนใหญ่เดิมที่ในรัฐบาล และมีความมั่นคงมากอยู่เป็นระยะเวลากว่าหนึ่ง¹³

ระบบพารค์เด่นพารค์เดียว จึงอาจให้คำจำกัดความได้ว่า หมายถึง “การที่รัฐ หรือ ประเทศนั้นมีพารค์การเมืองจำนวนมาก แต่ในบรรดาพารค์การเมืองเหล่านั้น มีพารค์การเมืองหนึ่ง ซึ่งมีขนาดใหญ่และได้รับความนิยมมากกว่าพารค์การเมืองอื่น จนสามารถชนะ เสือกตั้งได้ขาดตั้งรัฐบาลโดยตัวพารค์เดียวที่ต่อไปเป็นระยะเวลานาน”

ดังนั้น ระบบพารค์เด่นพารค์เดียวจึงมีลักษณะมหภาคห่วงระบบพหุพารค์และ ระบบพารค์เดียว แต่ก็พอจะแยกความแตกต่างจากระบบทั้ง 2 ได้คือ แตกต่างจากระบบ พารค์เดียวในประเด็นสำคัญที่ว่า ระบบพารค์เดียวมีในประเทศเมืองใดก็ได้ หรือคอมมูนิตี้ ซึ่งห้ามมีพารค์การเมืองอื่นนอกจากพารค์รัฐบาล แต่ระบบพารค์เด่นพารค์เดียวไม่มีบท บัญญัติห้ามมีพารค์การเมืองเกินกว่าหนึ่งพารค์ เนื่องด้วยคือประชาธิปไตย ดังนั้นจึงมี พารค์การเมืองหลายพารค์ แต่แตกต่างจากระบบทดายพารค์ ในประเด็นที่ว่าจะมีพารค์การ เมืองอยู่พารค์หนึ่ง ซึ่งได้รับคะแนนโดยมากจากมหาชนมาก (เนื่องจากสภาวะการณ์บางอย่าง) จนกระทั่งได้คะแนนที่มากพอจะตั้งรัฐบาลได้เรียบร้อย

ความคิดเห็นของพารค์เด่นพารค์เดียวคงจะง่ายให้เห็นหลักเกณฑ์ขั้นแรกได้ยาก แต่ก็อาจสรุปได้เห็นลักษณะสำคัญของระบบพารค์เด่นพารค์เดียวได้ ดังนี้

(1) ในระบบพารค์เด่นพารค์เดียวนั้น การปกครองประเทศคือสหภาพประชาธิปไตย ระบบนี้เป็นโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งมีพารค์การเมืองเกือบทั้งหมดพารค์ แต่ จะมีพารค์เดียวที่ใหญ่กว่าพารค์อื่น ๆ ทั้งหมด และพารค์นี่มีเพียงส่วนใหญ่เดิมที่ในรัฐบาล และมีความมั่นคงมากเป็นระยะเวลากว่าหนึ่ง ระบบพารค์เดียวจึงอาจมีความหมายในเชิง ระบบพหุพารค์ หรือระบบสองพารค์ก็ได้ เพียงแต่ว่าพารค์เดียว น้อย ที่จะสามารถจัดการ อยู่ ซึ่งไม่มีโอกาสจะผลักดันมาปกคลุมประเทศทั้งหมด

(2) โครงสร้างของระบบพารค์เด่นพารค์เดียว “ไม่สูงและแตกต่างกับระบบสองพารค์ หรือหุบเขายังพารค์ คือพยายามแสวงหาความสนับสนุนความนิยมจากประชาชนทุกชั้นและผู้นำ ของพารค์ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงจากการต่าง ๆ กัน แต่แนวความคิดและนโยบายมักจะเป็นลักษณะเดียวกันของชาติในเวลาเดียวกัน และสภาพความสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างมี秩序นั้นให้มีระบบพหุพารค์อย่างแท้จริงได้ ขณะเดียวกัน

¹³ เกี่ยวกับระบบ政治ที่ต่อไปนี้ ดร.บรรพต วิริยะ ให้ความเห็นว่าควรเป็น 15-20 ปี (ศูนย์วิจัยและศึกษา สถาบันศรี, ลักษณะ, หน้า 166)

แนวความคิดของผู้นำฝ่ายปักษ์ไม่เห็นด้วยกับระบบพาร์คเดียว ตั้งนี้ระบบพาร์คเดียวพาร์คเดียวจึงอยู่ที่กลางระหว่างระบบหลายพาร์คกับระบบพาร์คเดียว¹⁴

อินเดียเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงความต้องการที่สุดของระบบพาร์คเดียวได้ชัดเจนที่สุด ตารางข้างล่างนี้แสดงให้เห็นถึงฐานะและกำลังของพาร์ครัฐบาล (พาร์คเดียว) กับพาร์คฝ่ายค้านของอินเดีย

**ตารางแสดงที่นั่งของพาร์คการเมืองต่างๆ ในสภาผู้แทน
ในการเลือกตั้งทั่วไป 5 ครั้ง**

พาร์คการเมือง	การเลือกตั้ง ปี ค.ศ.				
	1952	1957	1962	1967	1971
คอมมูนิสต์	23	27	29	43	48
สังคมนิยม	12	19	17	36	5
คอมฯ เกรส	365	371	343	283	350
สวัสดิภาพ	—	—	17	44	8
ชนชั้นชีวี	3	4	15	35	33
พาร์คอื่นๆ	87	73	61	79	76
รวม	489	494	487	520	520

จะเห็นว่า พาร์คคอมฯ ชนะเลือกตั้งติดต่อกัน โดยมีที่นั่งในสภาเกินกว่าครึ่งหนึ่ง ประมาณ 2 ใน 3 ของจำนวนผู้แทนทั้งหมด และได้เขตตั้งรัฐบาล โดยสำคัญไม่ต้องอาศัยความสนับสนุนของพาร์คอื่นๆ ได้รับคะแนนเสียงน้อย ซึ่งเมื่อร่วมกันนั่งของพาร์คอื่นๆ ทั้งหมด จะเท่ากับครึ่งของที่นั่งที่พาร์ครัฐบาลได้รับเท่านั้น

2.2 ประการที่มีระบบพาร์คเดียวบีโฉบับ ระบบพาร์คเดียวพาร์คเดียว หรือระบบพาร์คคึ่งมีปราภรภัยในหลายประการในแบบเดียวกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่

¹⁴ Duverger, *Party Politics and Pressure Groups*, pp. 36-37

ເອເຊຍ

1. Egypt
2. India
3. Indonesia
4. Japan
5. Republic of Korea
6. Malaysia
7. Philippines
8. Singapore
9. Syria

ອັນດີກາ

1. Botswana
2. Gambia
3. Grenada
4. Lesotho
5. Namibia
6. Senegal
7. Sierra Leone
8. Trinidad and Tobago
9. Brazil

ຕາດິນອນດີກາ

1. Bahamas
2. Costa Rica
3. Dominican
4. El Salvador
5. Guyana
6. Mexico
7. Nicaragua
8. Paraguay
9. Surinam
10. Venezuela

ບຸໂຮງ

1. Monaco

ປະເທດທີ່ມີຮະບນພຣຄເຕັ້ນພຣຄເຕິວ ສ່ວນນາກຈະພນວ່າເປັນປະເທດທີ່ເຄຍເປັນອານຸພື້ນ ທີ່ຮູ້ອຸງຄອນຄຣອງໄດ້ປະເທດອື່ນມາກ່ອນ ພຣຄເຕັ້ນຫົວໜ້ວພຣຄຮູ້ບາສທີ່ມັກຈະເປັນພຣຄທີ່ແປປສກາພານາຈາກນວນກາຮກອນຖຸ່ເອກຮາຊ ຊົ່ງທ່າໃກ້ກໍາລຟເປັນພຣຄທີ່ທຶດແນ່ນຫົວໜ້ວໃຈປະຊາຊົນຕອດຄມາ ນອກຈາກນີ້ນ ອັ້ງນັກເປັນພຣຄທີ່ມີແນວຄວາມຄິດຫົວໜ້ວໃນບາດ ຄວ່ວມຄືອ້ອງກົບບານສ່ວນໃຫຍ່ ພຣຄອື່ນ ຈະເປັນພຣຄທີ່ເນັ້ນອຸຄມກາຮັດຢ່າງໄດ້ຍ່າງໜຶ່ງເຄື່ອງ ຄວ່ວມຫົວໜ້ວໃຈປະຊາຊົນຕອດຄມາ ທີ່ພົບພາຍໃນກົບບານໄໂຍບາດໄທເຫັນຄວາມກົງມີກາກແລະເຂົ້າຂອງທີ່ຕິດ

รายใหญ่ พรรค亲นคุณหาสก้า และพรรคสันนีบานมุสลิม ก็เน้นก่อตุ่นชนบ้างก่อตุ่นโดยเฉพาะ ในนาเลเซียที่มีลักษณะคล้ายกัน พรรคพันธมิตร หรือ Alliance party วางนโยบายเข้าไว้ให้กับ ทั้งชาวมาเลย์แท้ คนเชื้อสายจีนและอินเดียร่วมกับพรรค Pan Malayan Islamic Party เน้น เดพยายามประโภชันของคนเชื้อสายมาเลย์แท้เท่านั้น เป็นต้น

2.3 รูปแบบของระบบพรรคเด่นพรรคเดียว

ระบบพรรคเด่นพรรคเดียวหากพิจารณาถึงการแบ่งแยกตามอาชญากรรมได้เป็น 2 แบบคือ แบบที่มีฝ่ายค้านแท้จริง และแบบที่ฝ่ายค้านมีบทบาทน้อย¹⁵

(1) แบบที่มีฝ่ายค้านแท้จริง หมายถึงประเทศที่มีระบบพรรคเด่นพรรคเดียว ซึ่ง พรรคฝ่ายค้านได้รับความนิยมและมีที่นั่งในรัฐสภามากพอสมควร ซึ่งอาจจะกระทำบนฐานะ ของพรรครัฐบาลได้ เช่น อินเดีย และญี่ปุ่น เป็นต้น

อินเดีย เป็นอีกประเทศหนึ่งในเอเชียที่ระบบการเมืองมีความมั่นคง และมีพรรค การเมืองที่มีประวัติยาวนาน พรรคการเมืองในอินเดีย มีกว่า 30 พรรค และมีหัวหน้าพรรคชาว ชาติไปปั่งพรรคข้าวยังตั้ง ก่อน ค.ศ. 1976 พรรคการเมืองสำคัญของอินเดีย ได้แก่ พรรคการะ ตะขันสังฆ (Bhavatiya Jana Sang Party) ซึ่งมีอุดมการณ์แนวชาตินิยม พรรคฝ่ายขวาซึ่งมี แนวอ่อนนุรักษ์นิยม ได้แก่ พรรคสวัตตันตา (Swatanta Party) พรรคที่เดินสายกลางคือ พรรค คงเกรส (Congress Party) พรรคฝ่ายซ้ายได้แก่พรรคคอมมูนิสต์ ซึ่งแยกออกเป็น 2 พวก คือ พรรคคอมมูนิสต์อินเดีย (Communist Party of India) และพรรคคอมมูนิสต์อินเดีย Marxist (Communist Party of India Marxist)¹⁶

การเลือกตั้งในปี 1977 พรรคคงเกรส โดยนางอินดีรา คานธี เป็นหัวหน้าได้ปราบัย การเลือกตั้งเป็นครั้งแรก เนื่องจากการจำกัดสิทธิเริ่มภาพของประชาชนลดลงครั้งละเวลาที่ รัฐบาลประกาศภาวะฉุกเฉิน และการพยายามที่จะตั้งเอบูตรชายเข้ามามีอำนาจในพรรค ทำให้เกิดความแตกแยกภายในพรรค และเป็นผลให้พรรคฝ่ายค้านตั้งแต่ขวาสุดไปถึงก่อตุ่น สังคมนิยมได้มาร่วมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ คือ พรรคคนตาดะ หรือพรรคประชาชน (People Party) พรรคที่เข้ามาร่วมมี 4 กลุ่ม คือ พรรคชนสังฆ (ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายขวาจัด) พรรคอินเดียเพื่อเดลท์คงเกรส' (พรรคอนุรักษ์นิยม) พรรคสังคมนิยม และก่อตุ่นคงเกรสเก่า (Old Congress Party) ซึ่งแยกตัวมาจากการเมืองร่วมกันต่อต้านพรรคคงเกรสของ นางอินดีรา แล้วเลือกนายโมราจี เดชา เป็นประธานพรรค

¹⁵ Ibid. p.37

¹⁶ ชาญกุล แหะคงดี, ลักษณ์, หน้า 303

การเลือกตั้งครั้งนี้ ได้ผลจำนวนพารคใหญ่ ๆ ลงเหลือเพียง 3 กองทุ่มเท่านั้น ได้แก่ พารคกองเกรส พาร์คชนากะ และกลุ่มคอมมูนิสต์ (ซึ่งมีพารคคอมมูนิสต์อินเดีย และพารคคอมมูนิสต์อินเดีย มาเรกชิกส์) ผลของการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่าพารคกองเกรสได้เพียง 153 ที่นั่ง จากจำนวนทั้งสิ้น 542 ที่นั่ง ส่วนพาร์คชนากะ ซึ่งเป็นพารคผดุงของกลุ่มการเมืองฝ่ายศ้าน 4 กองทุ่ม ได้ 270 ที่นั่ง และได้จัดตั้งรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งทั่วไปในปี 1980 พารคกองเกรสก็ได้กลับเข้ามาเมืองอีกครั้ง โดยพารคกองเกรสได้ที่นั่ง 351 ส่วนพาร์คชนากะได้เพียง 31 ที่นั่งเท่านั้น และได้ขึ้นมาติดต่อกันอีกในการเลือกตั้งทั่วไปปี 1984 แม้จะมีการเปลี่ยนผู้หัวหน้าพารคมาเป็นนาอราจิพ คานธีกิจาน

ญี่ปุ่น นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา พารคการเมืองญี่ปุ่นได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการเมือง และการปกครองของญี่ปุ่น ในระหว่างแรก (ค.ศ. 1946-1955) ญี่ปุ่นจัดว่ามีระบบหลายพารค การเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบบพารคเด่นพารคเดียวเกิดขึ้นในปี 1955 เมื่อพารคใหญ่ 2 พารค คือพารค Liberal ทับพารค Democrat "ได้รวมกันเป็นพารค Liberal Democratic โดยพารคนี้คุณเรียงข้างมากในสภาและจัดตั้งรัฐบาลตลอดมา

พารคฝ่ายค้านของญี่ปุ่น มีหลายพารค คือ

1. Japan Socialist Party
2. Domei Party
3. Japan Communist Party
4. Social Democrat Party
5. New Liberal Club
6. United Social Democrat

แม้พารคฝ่ายค้านเหล่านี้จะมีที่นั่งในสภาน้อย และไม่มีโอกาสผูกติดเปลี่ยนเข้ามาเป็นรัฐบาลก็ตาม แต่ในบางสถานการณ์สามารถสนับสนุนให้รัฐบาลได้ เช่น ในปี 2519 ผู้นำของพารครัฐบาลถูกกล่าวหาว่ารับสินบนในการซื้อเครื่องบินจากบริษัทอิทธิพล ทำให้รัฐบาลไม่ได้เสียงข้างมากในการเลือกตั้งในปีนั้นเป็นครั้งแรก แต่ก็สามารถจัดตั้งรัฐบาลเพียงข้างน้อย (Minority Government) โดยอาศัยการสนับสนุนอย่างผู้แทนวิสาหกิจและพารค ดีเบอร์รัลต์ ไม่แคร์ทันสนับสนุนอยู่ แต่พารคดีเบอร์รัลต์ไม่แคร์ทันก็สามารถก้าวหน้าของพารค ก้าวมาได้เสียงข้างมากอีกในปี 2523 และได้ขึ้นมาต่อคราวต่อไปเรื่อยมา

(2) แบบที่พรรคร่วมกันมีบทบาทน้อย หมายถึงประเทศที่มีระบบพรรคเด่นพรรคร่วง ซึ่งพรรคร่วงค้านมีกำลังน้อย จนไม่สามารถจะมีอิทธิพลทางการเมือง หรือช่วงอำนาจ พรรคร่วงรัฐบาลได้เสมอ เช่น สิงคโปร์ พรรคร่วงค้านต่าง ๆ ได้รับเลือกตั้งน้อยมาก และส่วนมากจะไม่ได้รับเลือกตั้งโดยแม้แต่ที่นั่งเดียว ทำให้มีแนวโน้มใกล้ไปทางระบบพรรคร่วงเดียว หลายประเทศในกลุ่มนี้เช่น อเมริกา รวมทั้ง เกาหลี และฟิลิปปินส์ พรรคร่วงค้านยังมีอิทธิพลอยู่คุกคาม และปราบปรามจากพรรครัฐบาล ทำให้รัฐบาลมีแนวโน้มเป็นเผด็จการอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มนี้เช่น อเมริกา หลายประเทศที่เคยมีระบบพรรคร่วงเดียวได้กลายเป็นระบบพรรคร่วงต่อมา

3. สรุป

การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการเมืองกระทำกันหลายรูปแบบในปัจจุบัน เพื่อให้การศึกษาทางค้านนี้กว้างขวางขึ้น การศึกษาด้านระบบพรรครการเมือง โดยการจัดแบ่งเป็นระบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการศึกษาพรรครการเมืองในแง่จำนวน โดยมองที่กำลังและอิทธิพลของพรรคร่วงต่าง ๆ ที่มีอยู่ การจัดแบ่งระบบพรรครูปต่าง ๆ ยังอาจมีแตกต่างออกไป แล้วแต่จะใช้อะไรเป็นหลัก เช่น การแบ่งเป็นระบบพรรครัฐที่ไม่มีการแข่งขัน (noncompetitive party system) และระบบแข่งขัน (competitive party system) เป็นการจัดแบ่งระบบพรรครตามรูปการปกครอง หรือ ระบบพรรครัฐที่ไม่มีการแข่งขัน ปรากฏในประเทศที่มีระบบออบผู้ตัดสิน การแบ่งระบบแข่งขัน เป็นรูปที่ปรากฏในประเทศที่มีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย การแบ่งแบบนี้เพื่อสะท้อนในการศึกษาหน้าที่และบทบาทของพรรคร่วง เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าจะต้องการศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบการเมืองในแง่ใด

ตัวอย่างคำ답นบทที่ 10

อัตนัย

- จงอธิบายเปรียบเทียบลักษณะของมูสเกตุของระบบหลักของพาราคแบบนอร์ดิกกับระบบหลักของพาราคแบบตะตินมาโดยถึงจะเป็น
- อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้พหุภาคีรวมตัวกันเป็นพาราคการเมืองได้ยาก และทำไม่ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนวีเจริญรวมตัวกันได้

ปัจจัย

- ระบบหลักของพาราคคือพาราค เป็นปรากฏการณ์ของกลุ่มประเทศใด
  - แองโกลแซกซอน
  - อเมริกา
  - สแกนดิเนวี
  - กลุ่มประเทศอเมริกา
  - กลุ่มประเทศเยอรมัน
- ลักษณะของพาราคการเมืองที่เรียกว่าแบบ Para-dualistic คือ
  - มีพาราคการเมืองพาราคเดียว แต่พาราคไม่ใช้อำนาจเบ็ดเสร็จ
  - มีพาราคการเมืองสองพาราค ซึ่งพาราคไม่มีระเบียบวินัยบังคับสมาริค
  - มีพาราคการเมืองหลักพาราค แต่มีพาราคนึงมีอิทธิพลมาก
  - มีพาราคการเมืองหลักพาราค โดยพาราคเหล่านั้นแบ่งเป็น 2 กลุ่มต่อสู้กัน
  - มีพาราคการเมืองหลักพาราค ซึ่งพาราคทั้งหมดเป็นพาราคเดียว
- การที่ญี่ปุ่นวิวัฒนาการมาสู่ระบบพาราคเด่นพาราคเดียว เป็นผลมาจากการรวมตัวกันของฝ่ายใด
  - พาราคเดรนิยมกับพาราคประชาธิปไตย
  - พาราคฝ่ายซ้ายกับพาราคฝ่ายขวา
  - พาราคฝ่ายซ้ายสังคมนิยมกับพาราคคอมมูนิสต์
  - พาราคอนุรักษ์นิยมกับพาราคกลาง
  - พาราคเดรนิยมกับพาราคสังคมนิยม

เฉลยคำตอบปัจจัย

ข้อ 1. (3)   ข้อ 2. (4)   ข้อ 3. (1)